

Інвестиції в людський капітал – це вклад (витрати) заради збільшення людських характеристик і можливостей. Інвестиції в людський капітал може вкладати як і сама людина, так і підприємство або держава. У більшості випадків ці інвестиції у грошовій формі, але також повинна бути присутня праця самої людини. Результати також присутні у грошовій формі (дохід підприємства, зарплата працівника), а також у вигляді соціальних вигод для робітника (задоволення своєю роботою, підвищення репутації, престиж). Людський капітал тісно пов'язаний з людиною, і є не від'ємною її частиною.

Існують різні типи інвестицій в людський капітал. Наприклад, витрати на освіту. Це витрати на повну загальну, технічну, додаткову освіту. Чим більше людина буде знати з своєї професії, тим краще вона буде працювати [2].

Витрати на здоров'я (медичне обстеження, правильне харчування, режим) роблять роботу працівника кращою і більш якіснішою.

Держава теж може робити інвестиції в людський капітал. Це може відбуватися шляхом збільшення мінімальної заробітної плати, створення робочих місць, удосконалення трудового законодавства і соціальних умов праці.

Якщо правильно і якісно вкладати в людський капітал, то це може призвести до економічного зростання АПК [3]. Це може відбуватися шляхом покращення соціально-економічних відносин між керівником підприємства і робітником; вдосконалення соціальних умов в сільських регіонах; розширення асортименту сільськогосподарської продукції і т.д. В Україні, на жаль, не достатньо вкладають в людський капітал. Це може призвести до негативних наслідків в економіці.

Список використаних джерел:

1. Людський капітал як реалізована, активна частина трудового потенціалу. URL: <https://buklib.net/books/31304/> (дата звернення 16.09.2022 р.).
2. Інвестиції в людський капітал. URL: <https://buklib.net/books/31309/> (дата звернення 16.09.2022 р.).
3. Коляденко Д. Л. Людський капітал – фактор інституціональної трансформації в АПК. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5620> (дата звернення 16.09.2022 р.).

**Сахненко О.І., старший викладач
Національна академія Національної гвардії України, Україна**

Цифрова трансформація як сучасний розвиток економічних стосунків в суспільстві

З початком третього тисячоліття поширення цифрових технологій уже змінило не лише економічні процеси, але й сам устрій життя суспільства. У результаті основними вимогами до сучасного суспільства є зміна характеру праці, зокрема підвищення ролі інтелектуальної та творчої праці; зміна характеру зайнятості (віддалена праця за допомогою ІКТ); зростання загальних вимог до рівня та якості освіти, а також професійної кваліфікації.

Більшість авторів схиляються до точки зору, що цифрова економіка – це економіка, що заснована на застосуванні цифрових технологій, їх виробництві, використанні сервісів високотехнологічними бізнес-структурами тощо. Цифрова економіка є наслідком трансформації інших видів економіки, що передували її розвитку. Тобто своєрідним симбіозом економіки знань та глобалізаційних процесів, які стали поштовхом розвитку цифрових трансформацій абсолютно у всіх сферах [1, с. 174]. Проте у цих формулюваннях немає головного компоненту – рушійної сили – людського інтелектуального ресурсу. Важливо підкреслити наявний дуалізм впливу цього фактору на цифрову економіку: з однієї сторони людина створює попит на продукцію, з іншого сама генерує нові продукти та сервіси. Рівень розвитку людського ресурсу визначає життєздатність всієї цифрової екосистеми. Цифрова економіка має складну структуру і включає ІТ-сектор, виготовлення та/або реалізацію продукції із застосуванням ІКТ та супутні послуги. В умовах COVID-19 розвиток цифрових технологій є запорукою не просто функціонування організацій, а необхідністю їх виживання та розвитку. Діджиталізація основних видів економічної діяльності, включаючи виробництво, розподіл і споживання товарів і послуг, є ще однією основною властивістю цифрової економіки [2, с. 23].

Повсюдне проникнення цифровізації вимагає активної участі усіх ключових зацікавлених сторін, включаючи бізнес-співтовариство, профспілки, заклади вищої освіти, громадянське суспільство і технічне співтовариство Інтернету, в процесі вироблення і реалізації відповідної політики.

Є необхідність скоректувати усі форми освіти і навчання впродовж життя людини, щоб повною мірою розкрити потенціал нових цифрових технологій і розвинути серед населення навички, необхідні на ринку праці, у т. ч. цифрову грамотність, яка є важливим чинником розвитку цифрової економіки.

У сучасних умовах проблеми цифрового сектора неминуче позначаються на конкурентоспроможності економіки, оскільки відставання в отриманні і обробці актуальних даних, невміння використати цифровий ресурс, врешті-решт, супроводжується втратою колишніх ринкових позицій.

Опубліковано результати дослідницького проекту «Цифрова економіка: Вплив ІКТ на людський капітал та формування компетентностей майбутнього», який було проведено Київським національним економічним університетом імені Вадима Гетьмана (КНЕУ) за ініціативи «Huawei Ukraine» у період з листопада 2020 року по лютий 2021 р. Воно охопило 1181 особу у всіх регіонах України. Серед опитаних були представники академічної спільноти, державної служби, бізнесу і підприємництва, громадських організацій та тимчасово непрацюючі. Проаналізувавши результати дослідницького проекту [3], приходимо до таких висновків: позитивні наслідки від розвитку ІКТ в Україні для економіки, суспільства, особисто для себе очікують 84% жінок та 75,4% чоловіків; найбільш затребуваною новою професією серед жінок є фахівець з кібербезпеки (82,4%), а найменш затребуваною – експерт зі створення цифрових двійників (36%). Найбільш затребуваною новою професією серед чоловіків є фахівець з кібербезпеки (71,7%), а найменш затребуваною – куратор з особистих даних (36,8%). Топ-3 факторів впливу розвитку ІКТ на працівників: поява нових форм

зайнятості (дистанційна, фриланс тощо) жінки – 62,7%, чоловіки – 50%; можливості гнучкого графіка роботи жінки – 62,5%, чоловіки – 48,8%; формування нових цифрових навичок жінки – 62,5, чоловіки – 49,2%. На думку респондентів, наразі найбільш діджиталізованими є такі сектори економіки України: інформація та телекомунікації (68,6%), оптова та роздрібна торгівля (65,9%), фінансова та страхова діяльність (58,7%), креативні індустрії (57%), транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (54%). Опитувані вважають, що найбільший потенціал для цифрової трансформації мають охорона здоров'я і надання соціальної допомоги (60,5%), добувна промисловість і розроблення кар'єрів (59,6%), каналізація, поводження із відходами (58,9%), державне управління й оборона (58%), переробна промисловість (58%).

Отже, цифрова економіка потребує нових фахівців з іншими навичками та компетенціями. У цих умовах вирішальне значення набуває розвиток людського капіталу, ключовими факторами, що сприяють цьому є освіта та навчання. Університети відіграють важливу роль у розвитку екосистеми інновацій, досліджень цифрової економіки та нової інфраструктури у цифровому світі. Тому так важливо розвивати партнерство між університетами та бізнесом заради розвитку та кращого майбутнього для всіх. Найефективнішою моделлю є відома у світі «потрійна спіраль» – модель взаємодії університетів, влади та бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Рудніченко Є.М., Гавловська Н.І., Суходоля С. А., Лісовський І. В., Ядуха С. Й. Цифрова економіка та її вплив на розвиток організацій. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 4. Том 1. С. 172–176.

2. Лазебник Л. Л., Войтенко В. О. Сутність, особливості та параметри цифрової економіки. *Економічний вісник*. 2020. № 1. С. 22–29.

3. Цифрова економіка: дослідники КНЕУ створили дорожню карту розвитку людського капіталу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3274197-cifrova-ekonomika-doslidniki-kneu-stvorili-doroznu-kartu-rozvitku-ludskogo-kapitalu.html> (дата звернення: 26.10.2022)

Ткаченко С.Є. канд. екон. наук
Єфременко А.В. здобувач вищої освіти ступеня бакалавр
Державний біотехнологічний університет, Україна

Інноваційна діяльність в Україні та перспективи її розвитку

Новітні умови індустрії 5.0, сталість, стійкість, людиноцентричність, необхідність інноваційного спрямування – це виклики сьогодення бізнесу. Яким чином визначається взаємний вплив інновацій, якими є тенденції цих процесів, як і наскільки ускладнилась ситуація у зв'язку з пандемією COVID-19 та геополітичними конфліктами, які можливі подальші кроки є прийнятними за таких обставин – це питання, що потребують подальшого дослідження. Відповідно до технологічних змін відбуваються зміни в структурі наявних